

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ TRZCIANKI

z dnia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka
na lata 2026-2028**

Na podstawie art. 176 pkt 1 i art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49¹⁾), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 w gminie Trzcianka, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Trzcianki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1301 i w Dz. U. z 2026 r. poz. 203

Załącznik do uchwały nr
Rady Miejskiej Trzcianki
z dnia.....2026 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE TRZCIANKA

NA LATA 2026-2028

1. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. W rodzinie realizowane są określone zasady, które pozwalają budować prawidłowe relacje społeczne. Rodzina funkcjonująca prawidłowo daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa, wzmacnia ich rozwój osobisty, a jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, poglądy. Rodzina ma kluczowe znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka.

Budowanie dobrych relacji i więzi rodzinnych ma wpływ na ochronę dzieci i młodzieży przed podejmowaniem ryzykownych zachowań. W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przewyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Program Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka na lata 2026- 2028, zwany dalej Programem, jest kontynuacją Programów realizowanych w latach 2023-2025 i obejmuje kompleksowe rozwiązania dotyczące wsparcia rodzin z dziećmi z wykorzystaniem przede wszystkim pracy z rodziną , w tym zwłaszcza w formie asysty rodzinnej, pracy socjalnej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. Ideą w tworzeniu Programu jest przekonanie o niezastąpionej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, którą należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wtedy dołożyć wszelkich starań, aby takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji.

Niniejszy program został opracowany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49 ze zm.), zwany dalej ustawą. Zgodnie z art. 176 pkt.1 ustawy do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie 3 letnich programów wspierania rodziny, których głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Obowiązek ten realizowany jest przy

współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb społecznych, organizacji pozarządowych, kościołów oraz związków wyznaniowych.

2. Podstawy prawne Programu

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49 ze zm.)

2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz.1214 ze zm.)

3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.)

4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz.1673 ze zm.)

5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 1208 ze zm.)

6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2026 r. poz. 79 ze zm.)

7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2026 r. poz. 508 ze zm.)

8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2024 r. poz. 1829 ze zm.)

9. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2024 r. poz. 1512 ze zm.)

10. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2026 r. poz.165 ze zm.)

11. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027.

3. Zakres Programu

Program jest skierowany do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Trzcianka. Celem Programu jest stworzenie podstaw do działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin potrzebujących pomocy, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym ma dać poczucie bezpieczeństwa oraz gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący członek takiej rodziny powinien mieć udzielone wsparcie i zapewnienie, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Program ten kierowany jest do rodzin, które m.in. przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wymagają pomocy w przewyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, jak również ubóstwa bądź zagrożenia

umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane albo ograniczone prawa rodzicielskie. Program ma również na celu dawać poczucie bezpieczeństwa każdej rodzinie w gminie Trzcianka, iż w razie jakiegokolwiek trudności będą mieć wsparcie w szukaniu rozwiązania i przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie.

4. Diagnoza środowiska lokalnego

4.1. Demografia

W 2025 roku liczba mieszkańców gminy Trzcianka na dzień 31 grudnia 2025r. wynosiła 22 448 osób. W tym w mieście 15 510 osób natomiast na wsi 6938 osób.

W roku 2025 odnotowano:

Zgony -275

Urodzenia - 124

4.2. Bezrobocie

Stan ludności oraz wszelkie zmiany demograficzne w znacznym stopniu determinują sytuację panującą na rynku pracy. W 2025r. stopa bezrobocia w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim wyniosła 6,4% co oznacza wzrost o 1,4% w relacji do 2024r. W powiecie czarnkowsko-trzcianeckim realizowane są programy aktywizacji, w tym środki z Funduszu Pracy (ponad 4,4 mln zł) na prace interwencyjne i staże. W województwie stopa bezrobocia wyniosła w 2025r. 3,5% , natomiast stopa bezrobocia w całym kraju w 2025r. wynosi 5,7%.

4.3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Istotnym elementem wspierania rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej.

Gmina Trzcianka realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym i fakultatywnym. Na ich realizację gmina otrzymuje środki z budżetu państwa i w formie dotacji lub z budżetu gminy Trzcianka.

Głównymi przesłankami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2025 roku były: ubóstwo (358 rodzin), bezrobocie: (241 rodziny), niepełnosprawność: (294 rodzin), długotrwała choroba: (344 rodzin).

Inne przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Zapewniając pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej Centrum Usług Społecznych w Trzciance przyznaje świadczenia pieniężne, m.in. w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych, jak również w postaci niepieniężnej, np. w postaci usług opiekuńczych lub innej formy wsparcia opiekuńczego w ramach Programów Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej świadczonych w miejscu zamieszkania:

- **zasiłek stały -188 osób**
- **zasiłek okresowy – 287 osób**
- **zasiłek celowe, celowe specjalne - 407 osób**
- **usługi opiekuńcze – 59 osób**

Jednym z głównych zadań pracowników socjalnych jest praca socjalna w bardzo szerokim pojęciu. Jest to praca socjalna, ukierunkowana na rozwiązywanie różnych problemów dotyczących osób lub rodzin, powodujących określone dysfunkcje w ich życiu lub prowadzących do ich wykluczenia społecznego. Wiele działań prowadzonych w ramach pracy socjalnej przez Centrum Usług Społecznych, przynosi pozytywne efekty w postaci podjęcia pracy zarobkowej przez klientów, pełnego usamodzielnienia się bądź odejścia od systemu pomocy społecznej na pewien czas, poprawy funkcjonowania rodzin, podejmowania leczenia odwykowego, umiejętności radzenia sobie w nowych sytuacjach, umiejętności dokonywania samooceny, wzmocnienia poczucia własnej wartości. Efektywność działań podejmowanych przez pracowników socjalnych jest trudno mierzalna, gdyż efekty działań nie zawsze przekładają się na liczby. Pomoc otrzymywana przez klientów Centrum jest monitorowana, wywiady środowiskowe wykonywane są nie rzadziej niż co pół roku. Ponadto pracownicy Centrum prowadzą środowiskową pracę socjalną w postaci pomocy klientom w poszukiwaniu zatrudnienia, złożenie dokumentacji w celu ubiegania się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, złożenie pozwu o przyznanie alimentów, podjęcia leczenia odwykowego lub uczęszczania na grupę wsparcia AA, a czasami w celu tak prostych dla przeciętnego obywatela czynności jak posprzątanie mieszkania. W 2025r. wykonano 2306 prac socjalnych.

4.4. Asystent rodziny

Asystent rodziny, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to specjalista, który przydzielany jest rodzinie, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Do jego zadań należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;

- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psycho-edukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale lub zgodnie z postanowieniem sądu. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną

następuje w obecności pracownika socjalnego. Podczas spotkania asystent próbuje dowiedzieć się jak najwięcej o rodzinie, dzieciach, o występujących w rodzinie problemach oraz ich oczekiwaniach. Asystent rodziny wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Głównym celem asystentury rodzinnej jest podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci, oraz zachowaniu jej integralności. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki. Asystent pracując z rodzinami podejmuje wiele różnorodnych działań. Wśród nich można wyróżnić: pomoc w dotarciu do osób świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie konkretnej osoby lub jej rodziny.

Równocześnie asystent rodziny powinien współpracować z wieloma instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodzin, w tym z pracownikami socjalnymi, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Trzciance, placówkami oświatowymi czy sądami - poprzez kuratorów zawodowych i społecznych. Zatem aktywność asystenta rodziny można podzielić na dwa obszary zadaniowe. Pierwszym jest bezpośredni kontakt z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę (jej członków). Drugim natomiast jest szeroko zakrojona współpraca asystenta z osobami i instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny.

W 2025 roku wsparciem asystenta rodziny na terenie gminy Trzcianka zostało objętych 45 rodzin.

4.5. Piecza zastępcza

W przypadkach, gdy rodzina nie radzi sobie ze sprawowaniem funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci - co może oceniać tylko sąd opiekuńczy - zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzice zostają np. trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych,

edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną, mającą na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej – placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu. W przypadku konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która ją osiągnęła w okresie pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej za zgodą, odpowiednio, rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli się uczy.

Gmina Trzcianka, zgodnie z art. 176 ust. 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązana jest do partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed

umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

4.6. Przemoc domowa

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy podejmuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Trzciance oraz powoływane przez niego grupy diagnostyczno-pomocowe realizujące zadania wynikające z Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemoc domowej. Są to przedstawiciele m.in. Centrum Usług Społecznych, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Sądu Rejonowego, placówek oświatowych, służby zdrowia oraz organizacji pozarządowych.

Procedurę "Niebieska Karta" wszczyna się w każdym przypadku, w którym zaistnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej. Ustawodawca zdefiniował przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia , zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy domowej:

- fizyczną
- psychiczną

- seksualną
- ekonomiczną

W 2025 roku w gminie Trzcianka wszczęto 44 procedury „Niebieskiej Karty”. Wśród prowadzonych procedur było 40 osób dorosłych i 33 dzieci. Korzystając z możliwości skierowania na program korekcyjno-edukacyjny Zespół Interdyscyplinarny skierował 12 osób stosujących przemoc.

4.7. Karta Dużej Rodziny

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka, którzy spełniają warunki określone w/w ustawie.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje odpowiednio dziecku w wieku do ukończenia 18 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej do 25 roku życia. Natomiast bez ograniczeń wiekowych wydaje się Karty dzieciom legitymującym się umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Osobom niepełnosprawnym Karta wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Rodzicom oraz małżonkowi rodzica Karta wydawana jest na czas nieokreślony. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest na wniosek rodziny wielodzietnej. Wniosek o wydanie Karty może złożyć każdy pełnoletni jej członek. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

Na podstawie Karty członkowie rodzin wielodzietnych mogą skorzystać z wprowadzonych uprawnień (zniżek na przejazdy kolejowe, niższe opłaty paszportowe, możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, zniżki na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa oraz innych dóbr i usług) na poziomie ogólnokrajowym oferowanych przez instytucje i podmioty gospodarcze. Członek rodziny wielodzietnej we wniosku o przyznanie Karty wskazuje, że wniosek dotyczy karty tradycyjnej lub karty elektronicznej. Możliwość wnioskowania o Kartę Dużej Rodziny w formie elektronicznej, wyświetlanej przy pomocy dedykowanej aplikacji na urządzenia mobilne (smartfony, tablety) weszła w życie od 1 stycznia 2018r.

W związku z nowelizacją powołanej ustawy, od 2019 roku Karta Dużej Rodziny przysługuje również rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. W roku 2025 wydano 169 Kart Dużej Rodziny.

4.8. Inne formy wspierania rodziny w gminie Trzcianka.

Uzupełnieniem polityki socjalnej gminy Trzcianka są świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny, które finansowane są w całości z budżetu państwa.

Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz świadczenia wychowawcze są udzielane na okresy zasiłkowe (świadczeniowe). Przy świadczeniach uzależnionych od kryterium dochodowego, brane pod uwagę są dochody osiągnięte w roku poprzedzającym okres zasiłkowy (świadczeniowy), jednak z uwzględnieniem dochodu uzyskanego lub utraconego po roku bazowym.

Świadczenia rodzinne - przyznawane są na wniosek uprawnionych osób. Wnioski składa się w Centrum Usług Społecznych ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- a) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego - celem tego zasiłku jest częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka,
- b) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - celem tzw. „becikowego” jest udzielanie wsparcia rodzinom, które zdecydowały się na posiadanie potomstwa,
- c) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a ustawy o świadczeniach rodzinnych z 28 listopada 2003 r., który stanowi, że rada gminy może w drodze uchwały przyznać dodatkowe świadczenie,
- d) świadczenia opiekuńcze: świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy,
- e) świadczenia rodzicielskie - celem tego świadczenia jest zwiększenie pomocy finansowej w związku z urodzeniem dziecka, przyjęciem go na wychowanie bądź objęciem go pieczą zastępczą dla tych rodziców, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego tj. osobom zatrudnionym na podstawie umów cywilnoprawnych, studentom oraz osobom bezrobotnym.
 - Kwota wypłaconych świadczeń zasiłku rodzinnego z dodatkami w 2025 roku – 1 141 693,00 zł
 - Kwota wypłaconych świadczeń rodzicielskich w 2025 roku – 442 721,00 zł
 - Kwota wypłaconych świadczeń jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka w roku 2025 – 58 000,00 zł
 - Kwota zasiłku pielęgnacyjnego wypłacona w 2025 roku- 1 701 467,00 zł
 - Kwota świadczenia pielęgnacyjnego wypłacona w 2025 roku- 8 315 013,00 zł
 - Kwota specjalnego zasiłku opiekuńczego wypłacona w 2025 roku 4 960,00 zł

Fundusz alimentacyjny - przyznawany jest na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej od 7 września 2007 roku ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Wnioski składa się w Centrum Usług Społecznych ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

Kwota wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w roku 2025 wynosiła 1 237 583,26 zł

„Za życiem” - ustawa ta została wprowadzona dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Celem ustawy jest uregulowanie w sposób wsparcia dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W roku 2025 na wypłatę świadczeń z Programu „Za życiem” wydatkowano kwotę 16 000, 00 zł

4.10. Placówki oświatowe

Edukacja szkolna dzieci i młodzieży na terenie gminy Trzcianka odbywa się w 4 szkołach podstawowych. Szkoły wyposażają swych uczniów w wiedzę nie tylko w ramach zajęć edukacyjnych, lecz również podczas zajęć organizowanych w ramach kół pozalekcyjnych, umożliwiających rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Szkoły zapewniają pomoc pedagogiczną i psychologiczną, organizują opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi, uczęszczającymi do szkoły, kierują do zespołów dydaktyczno wyrównawczych i na zajęcia korekcyjno - kompensacyjne. Realizują cele wychowawcze na wszystkich organizowanych przez szkoły zajęciach przez nauczycieli, wychowawców, bibliotekarzy, wychowawców świetlic czy pracowników niepedagogicznych, w ścisłej współpracy z rodzicami. Na terenie gminy Trzcianka funkcjonuje również

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Henryka Sienkiewicza,

Zespół Szkół Technicznych im. Noblistów Polskich,

Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica.

4.11. Poradnictwo specjalistyczne

Gmina Trzcianka zapewnia pomoc w postaci różnych form wsparcia kryzysowego. Punkt nieodpłatnej pomocy dla mieszkańców gminy Trzcianka działa codziennie w ramach działalności Punktu Pomocy Kryzysowej, który oferuje wsparcie specjalistów dla osób uzależnionych, współuzależnionych, osób doświadczających przemocy lub osoby w innych sytuacjach kryzysowych.

4.12. Usługi Społeczne

Centrum Usług Społecznych w Trzciance cały czas realizuje zadania w ramach projektu „Rozwój Wielkopolskiej Sieci Centrów Usług Społecznych”

współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

W wyniku przeprowadzonej Diagnozy Potrzeb i Potencjału Społeczności Lokalnej Gminy Trzcianka w zakresie usług społecznych, Centrum Usług Społecznych w Trzciance w ramach realizowanego projektu świadczyło w 2025 dla społeczności następujące usługi:

- **Usługi „Złota rączka”** – 240
- **Dietetyk** – 240
- **Mobilne usługi pielęgnacyjne** – 366
- **Usługi hospicyjne – „mobilne hospicjum”** – 360
- **Coaching** – 240
- **Usługi prawne** – 316
- **Doradztwo zawodowe i edukacyjne** – 240
- **Taksówka** – 501
- **Psycholog dziecięcy** – 580
- **Usługi opiekuńcze** – 1 837
- **Usługi psychologiczne (dorośli)** – 149
- **Fizjoterapia** – 480
- **Mediacje** – 120

Łącznie w 2025 roku zrealizowano **ponad 5 000 usług społecznych**, które znacząco przyczyniły się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia dostępności wsparcia, w szczególności dla osób starszych, niesamodzielnych, rodzin z dziećmi oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Realizowane w 2025 roku usługi miały charakter:

· **profilaktyczny** – zapobiegający pogłębianiu się problemów społecznych, zdrowotnych i psychicznych,

· **interwencyjny** – umożliwiający szybką reakcję na bieżące potrzeby mieszkańców,

· **wspierający i aktywizujący** – wzmacniający samodzielność, kompetencje społeczne i integrację lokalną.

Szczególne znaczenie miały usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne oraz wsparcie psychologiczne, które odpowiadały na rosnące potrzeby demograficzne i społeczne gminy. Usługi społeczne realizowane przez Centrum Usług Społecznych są również odpowiedzią na potrzeby rodzin zamieszkujących gminę Trzcianka i doskonale wpisują się w realizowany przez gminę powyższy program.

Centrum Usług Społecznych w Trzciance, realizowało rządowy Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością – edycja 2025”. Celem programu było zapewnienie wsparcia w zakresie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, których adresatami są:

- 1) dzieci od ukończenia 2 roku życia do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami w pkt 7 i 8 w orzeczeniu o niepełnosprawności- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz
- 2) osobom z niepełnosprawnościami posiadającymi orzeczenie:
 - a) o znacznym stopniu niepełnosprawności albo
 - b) o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo
 - c) traktowane na równi z orzeczeniami wymienionymi w lit. a i b, zgodnie z art.5 i art.62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913).

Z programu skorzystało 96 osób z terenu gminy Trzcianka.

W tym samym okresie CUS w Trzciance realizował rządowy Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa - edycja 2025”. Celem Programu było wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności lub
- 2) osobami niepełnosprawnymi posiadającymi:
 - a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo
 - b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem wymienionym w lit. a, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, ze. zm.)
 - poprzez umożliwienie uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej.

Z powyższego programu skorzystało 40 osób.

5. Adresaci Programu

Program adresowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Trzcianka zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych oraz doświadczających problemów opiekuńczo-

wychowawczych z problemem ubóstwa, rodzin, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacjach wymagających udzielania pomocy przez pałcówki oraz instytucje, prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program kierowany jest w szczególności do:

- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi i chorymi przewlekłe - dla rodzin wielodzietnych,
- rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- rodzin niepełnych,
- rodzin z osobami starszymi, zależnymi wymagającymi pomocy osoby drugiej.

Program przewiduje pracę z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mające na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

6. Zasoby i partnerzy w realizacji Programu

Instytucje oraz organizacje realizujące zadania z zakresu wspierania rodziny i inne pełniące funkcje wspierające wobec rodziny:

- Centrum Usług Społecznych w Trzciance,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.
- Organizacje pozarządowe

7. Cele Programu, zadania, wskaźniki ich realizacji

Cele określone w Programie powinny opierać się na szansach pojawiających się w otoczeniu rodziny oraz poprzez wykorzystanie poszczególnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym istniejących zasobów wewnętrznych miasta.

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 1

Poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez wsparcie rodzin w realizowaniu funkcji ekonomicznej i tworzenie warunków umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.

Zadania	Wskaźniki realizacji zadań
<p>1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalnobytovej.</p>	<p>Liczba rodzin: osób i rodzin objętych pomocą oraz wysokość środków przeznaczonych na poszczególne formy pomocy: a) zasiłek stały, b) zasiłek okresowy, c) zasiłek celowy, d) zasiłki rodzinne z dodatkami, e) zasiłki pielęgnacyjne, f) świadczenia pielęgnacyjne świadczenia rodzicielskie - specjalny zasiłek opiekuńczy, g) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, h) zasiłek dla opiekuna, i) świadczenia wychowawcze 500+, j) fundusz alimentacyjny, k) świadczenie Za życiem.</p>
<p>2. Zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych.</p>	<p>1. Liczba dzieci, uczniów i młodzieży korzystających z gorących posiłków w placówkach oświatowych - liczba osób/rodzin korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. 2. Liczba osób starszych, chorych, niepełnosprawnych korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności.</p>
<p>3. Objęcie pomocą w formie: stypendiów szkolnych i wyprawek wszystkich dzieci</p>	<p>1. Liczba przyznanych wyprawek szkolnych - liczba przyznanych stypendiów szkolnych. 2. Liczba uczniów otrzymujących jednorazowe</p>
<p>wymagających tej formy pomocy.</p>	<p>świadczenie Dobry Start.</p>
<p>4. Współfinansowanie pobytu dzieci skierowanych do pieczy zastępczej.</p>	<p>1. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. 2. Wysokość środków wydatkowanych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej).</p>

5. Zapewnienie opieki osobom starszym oraz osobom zależnym w domach pomocy społecznej.	1.Liczba osób objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych. 2.Liczba osób skierowanych do domu pomocy społecznej w danym roku kalendarzowym. 3.Liczba osób umieszczonych w domu pomocy społecznej w danym roku kalendarzowym.
--	---

Cel szczegółowy 2

Sprawny system interwencji kryzysowej oraz zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach, w tym w rodzinach wychowujących dzieci.

Zadania	Wskaźniki realizacji zadań
1. Rozwój usług asystentów rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodzin.
2. Organizacja i finansowanie szkoleń dla asystentów rodzin w celu podnoszenia ich kwalifikacji i kompetencji.	1.Liczba uczestniczących asystentów. 2.Liczba kursów, szkoleń, warsztatów etc.
3. Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego osobom przeżywającym trudności.	1.Liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego. 2.Liczba osób i udzielonych porad.
4. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających i organizowanie szkoleń dla tych rodzin.	1.Liczba rodzin wspierających. 2.Liczba zorganizowanych szkoleń dla rodzin wspierających.
5. Działania wspierające Zespołu Interdyscyplinarnego wobec rodzin przeżywających trudności.	1.Liczba rodzin objętych procedurą "Niebieska Karta". 2.Liczba rodzin z dziećmi, objętych procedurą „Niebieska Karta”.
6. Zapewnienie osobom (matkom z dziećmi) bezpiecznego schronienia w przypadku stosowania wobec nich przemocy.	Liczba osób dorosłych i dzieci korzystających ze schronienia.
7. Zapewnienie schronienia osobom tego pozbawionym (osobom bezdomnym).	Liczba osób skierowanych do schroniska, noclegowni.

8. Monitorowanie sytuacji rodzin w procesie wzmacniania lub odzyskiwania zdolności do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych.	1.Liczba rodzin objętych pracą socjalną. 2.Liczba wizyt monitorujących. 3.Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
9. Współpraca z GKRPA w zakresie motywowania do podjęcia terapii i kierowania na leczenie uzależnień rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych kryzysem.	Liczba wniosków skierowanych do GKRPA dot. rodzin zagrożonych kryzysem spowodowanym uzależnieniami.

Program Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka na lata 2026-2028 zakłada również realizację innych ważnych zadań, które mogą się pojawić wraz ze zmieniającą się sytuacją społeczno- gospodarczą kraju, województwa lub gminy. Przyjmuje się możliwość modyfikacji określonych w niniejszym dokumencie celów oraz kierunków działań, wtedy, gdy pojawi się taka potrzeba.

8. Monitoring i ewaluacja Programu

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań oraz zainteresowania nimi odbiorców. Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka na lata 2026-2028 będzie się opierał przede wszystkim na gromadzeniu oraz analizowaniu danych będących w posiadaniu Centrum Usług Społecznych w Trzciance. Dodatkowo pozyskiwane zostaną informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Realizacja programu opiera się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu realizacji założonych działań.

9. Źródła finansowania

Zakłada się, iż źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka na lata 2026-2028. będą:

- budżet państwa,
- budżet gminy,
- fundusze strukturalne,
- programy wspólnotowe Unii Europejskiej,
- środki funduszy celowych,
- środki pozyskane z innych źródeł.

10. Zakończenie

Program Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka na lata 2026-2028 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Powyższe działania zwiększą szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystwały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Stworzą możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniosą jakość życia mieszkańców gminy Trzcianka.

Uzasadnienie

do projektu uchwały Rady Miejskiej Trzcianki w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka na lata 2026-2028

Zadaniem własnym gminy, określonym w art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny.

Cele określone w Programie Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka na lata 2026 – 2028 powinny opierać się na szansach pojawiających się w otoczeniu rodziny oraz poprzez wykorzystanie poszczególnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym istniejących zasobów wewnętrznych gminy.

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Aby skutecznie realizować powyższy cel konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejszą sprawą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez fachowego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska ich degradacji i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami. W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmiernia się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymulować aktywność własną, wyzwalać potencjał i pozwalać na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna przede wszystkim być nakierowana na wsparcie dziecka w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka.

W związku z powyższym przyjęcie Programu Wspierania Rodziny w gminie Trzcianka na lata 2026-2028 jest w pełni uzasadnione.